

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v dijaškem
seminarju (Knaben-
seminar.)
Delaščiki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamezne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

— **Za oznanila** se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Denešnja 1. številka „Slov. Gospodarja“ do-
pošlje se vsem dosedanjim prejemnikom, prihodnja
2. številka pa samo naročnikom in deležnikom kato-
liškega tiskovnega društva za Lavantiško škofijo.

Deležnina znaša za celo leto **5 fl.** Naročnina
za celo leto **3 fl.**, za pol leta **1 fl. 60 kr.**,
za četrt leta **80 kr.**

Opravništvo.

Pravo domoljubje, kdo ga kaže in kedaj!

Zlato se skuša v ognju, vera v djanjih, prava ljubezen pa v nadlogah in nesrečah. Jdnaka je z ljubeznijo do mile očetnjave, z domoljubjem. Slovani ne moremo reči, da se nam v Avstriji tako dobro godi, kakor Nemcem in Magjarom. Lutrovci in še celó Judje uživajo v svojih verskih zadevah več samostalnosti in samouprave, kakor ogromna katoliška večina. Vendar gledé domoljubja in požrtvovalne zvestobe do mile nam Avstrije bili smo katoličani vsake narodnosti in Slovani vsakega versiva vselej — prvi. Vse drugače pa so se obnašali nekatoličani, liberalni Nemci in Magjari. Lutrovci so nekđaj proti našim vladarjem na pomoč klicali Švede in Francoze, ogerski kalvinci so pogosto s Turkom vlekli. Liberalni Nemci so se l. 1848. z Magjari in Italijani vred spuntali, in poznej nesrečne vojske proti Prajzem l. 1866 očitno veselili rekoč, da je pri Sadovi (nesrečni bitki pred Kraljevim gradcem) prvič zopet zažvrgolel „škorjanček svobode“. Lani so se poveksanju Avstrije z Bosno in Hercegovino na vse kriplje ustavljali. Nemški ustavoverni poslanci so toliko brezobzirni bili, da so hoteli našo pridno vojsko zmanjšati in tako Avstrijo oslabeti sedaj, ko so vsi naši sosedji grozivo oborožani in skoro vsak komaj čaka prilike, da bi nam kak kos zemlje odtrgal. Še ni dosti. Ko so videli, da jim ne bo obveljalo, narveč, da bo za podaljšanje sedaj vejavne vojaške postave glasovala večina poslancev, začeli so kar s „Prajzem“ kakor s kakim „parteljnomo“ žugati. Ustavoverni liberalec in nemški vekač vitez plem. Schönerer je kaj grdo prusačko pesem za-

krolil v državnem zboru blizu grada, v katerem uže več kakor pol tisoč let stoluje slavna rodbina avstrijskih cesarjev! Predznil se je ta prusak izreči očitno: kako nemško prebivalstvo pogosto že pravi: oj da bi skoraj prišli pod nemško pruskega cesarja! To se reče: jaz Schönerer in moji nemški volilci želimo, da bi avstrijski cesar bil še enkrat od Prajza premagan tako močno, da bi nemške dežele zgubil. Ali ni to grdo, nesramno, veleizdajalno? Gotovo! In ko bi se kaj enakega na Angleškem, Francoskem, Italijanskem ali Pruskem zgodilo, tovarši poslanci bi takega Judeža gotovo zgrabili, natepli in izvrgli. Kaj so pa ustovorni in liberalni pajdaši v dunajskem državnem zboru nesramnežo Schönererja djali? Nič, molčali so! Ne predsednik Rechbauer, ne celjski Forreger, ne mariborski Duhač, ne hrastovski Pauer, ne wildhauski Körneri, ne znani Seidl ... nobeden ni besedice črnil zoper nezashšano žaljenje avstrijskega domoljubja in dolžnega spoštovanja in zvestobe do svitlega avstrijskega cesarja. Vsi so sedeli in čepeli na svojih sedežih in molčali, kakor da bi jim bil Schönerer vsem prav iz sreca govoril. Ali ni sedaj opravičeno takaj misliti po znani prislavici: kdor molči, ta pritrđi? Ali ne moremo sedaj reči, da je vsa nemška liberalno-ustavoverna stranka grdega prusaštva pijana? Če ne, zakaj pa se niso jeni poslanci zmezili, genoli, uprli in protestirali zoper izdajalno, judežev besede Schönererjeve? Tukaj se je enkrat prav nesramna politična hinavščina razkrila. Liberalni ovi zijaki vedno trobijo in po svojih listih natolcujejo Slovane in katoliške Avstrijane; prvim očitajo, da hočejo pod Rusa priti, druge pa nazivljajo brezdomovinske papeževce! Nesramna hinavščina! Sami smrdijo izdajalnih nakan in zijajo in škilijo v prusko Nemčijo, najzvestejše domoljube avstrijske pa grdijo. Slovani nimamo niti enega Schönererja ne, katoliški Nemci pa so odločno ugovarjali in protestirali! Rečemo razločno: katoliški Nemci, namreč katoliški in dobro verni nemški kmetje Spodnje in Gornje Avstrije in pa nemški katoliški škof v Lincu. Kmetje so v tele-

gramih do predsednika v državnem zboru, v pisnih do Schönenerja, linečki škof pa v posebnem pismu do duhovščine slovesno izrekli, da se ne strinjajo s prusakom, da obsojujejo in zametujejo ove grde, nesramne in izdajalne besede! „Pri vernem katoličanu toliko izdajalstvo ni mogoče, ampak le pri spridenem in nevernem liberalcu“.

Sicer pa je prav, da je Schönener izbleknil enkrat javno, česar je bilo njegovo prusačko srce polno. Nemci so dobili priliko pokazati, da niso vsi taki, kakoršni so jihovi poslanci, marveč da so v ogromni večini zvesti cesarju in Avstriji. Pokazalo se je, da so pri njih prusaštva pijani le nekateri poslanci, pešica drznih kričačev in zapeljani nekateri in po liberalizmu sprideni mestjani. Katoliški, verni, nemški kmet, mestjan, mešnik . . . je kakor nekdanj tako tudi sedaj navzet pravega avstrijskega domoljubja in želi s Slovani v cesarstvu mir in spravo. Dal Bog, da bi se ta vsem potrebna sprava brž dognala! Vendar prej moramo sedanje liberalne poslance pri volitvah izbačiti. Prilika bo kmalu prišla, namreč pri novih volitvah za državni zbor! Takrat se naj svetu pokaže povsod srčno, krepko in zmagonosno avstrijsko domoljubje. Potem se nam za blagor Avstrije ni treba bati!

Gospodarske stvari.

Skrbimo za umno kmetovanje, za napredek v gospodarstvu!

I. „Kaj nam pomaga dobra letina, če pa pridelkov prav v denar spraviti ne moremo, tako hudo prej nikoli ni bilo.“ Tako toži sedaj mnogo ljudi. Toda ne obupajmo! Ne drzimo križem rok! Prazno je vzdihovanje po preteklih časih in razmerah, katerih nazaj pozvati ni moč. Marveč obnašajmo se primerno tirjatvam sedanjih dni. Pogledujemo bistrim okom po uzrokih nepovoljnega svojega stanja, potem pa jim skušajmo moški v okom stopiti!

Izmed uzrokov slabim razmeram pri naših kmetijskih ljudeh so trije poglavitni: liberalizem, spremembe v mednarodnih razmerah, slabi pridelki vsled zanemarjanja in zaostajanja v umnem, napredovalnem gospodarstvu. Kolike rane da je liberalizem v kratkih letih svojega gospodstva uže vsekaj našemu kmetiskemu ljudstvu, to le preveč in nemilo čutimo: pomnožene dače, povzvišane doklade, trganje in razkosovanje posestev, ženitovanje nimaničev, rastoča nepoštenost in razuzdanost pri mlajini in poslih, naposled prav judovska odrtija . . . spravljajo kmetijski stan na nič! Uboštvo pa raste! Dodati moramo še, da imajo liberalni poslanci tudi propad naših manjših obrtnikov, fabrikantov, fužinarjev, trgovcev itd. na rovašu. To pa nekaj zato, ker so proglasili obrtniško svobodo na korist velikim fabrikantom, velikim trgovcem in sploh denarnim mogotcem ter na škodo

in propad malim obrtnikom in menj premožnim ljudem! Še bolj nemilo so pa nas vse zadeli s kupčijskimi nagodbami, katere so sklenili z Angleškimi, Francoskimi, Nemčiji in Italijo, zadnji čas tudi z Rumunijo. Naši liberalci so tukaj zopet prav neprevidno koprnili in goreli za svobodno kupčijo, katera je le Judom od nekdanj najbolj všeč. Vsled tega so colnino na tuje blago pri vvažanju k nam ali popustili ali znatno znižali. Nasledki so se kmalu prikazali. Državna blagajnica je dobivala mnogo manje dohodkov iz colnine, primanjkljaj pa smo morali davkeplačilci pokrivati in smo ovo ljubeznjivost čutili pri povzvišanih dačah. Dalje je vedno več denarjev za tuje blago izhajalo v tuje dežele in naposled so domači obrtniki in fabrikanti zaporedom na nič prišli, ker niso mogli tako, kakor prej, svojih izdelkov prodavati. Tujci so se mastili, mi pa smo doma začeli ubožati in stradati. O tej reči bi se dalo veliko pisati. Rečeno bodi dosti. Liberalni gospodarski nauki bili so nam ravno tako na škodo, kakor liberalni politični in verski, prav za prav neverški, nauki! Tukaj je treba brze spremembe! Kajti pri vseobčnem ubožanju propada tudi — kmet!

Drugi uzrok slabemu stanju pri naših kmetovalskih zadevah so neizmerne spremembe v mednarodnih razmerah. Kaj mislimo, to bo hitro jasno! Telegraf, parobrodi in železnice nekako čudno krčijo daljave med deželami in deli svetá. Iz tega pa je prišlo nasledkov, ki uže prav nemilo na naše kmete pritiskajo. Le pomislimo, koliko so kmetje in sploh ljudje kraj večjih cest zgubili zaslužka in denarjev! Prej je od vsakega voza „parizerja“ celo pot od Celovca do Varaždina, od Ljubljane do Gradeca vedno kapljalo za ljudi ob velikih cestah. Stareji kmetje še se dobro spominjajo, koliko so z vošnjami zaslužili. Vse to je zdaj proč in zgubljeno! Ali to še ni vse! Bolj občutljivo za naše kmete je to, da železnice uže zrnje, vino itd. naglo privaja in ceno gubi domačim pridelkom. Koliko so naši ljudje uže kregali za, kako ogerska pšenica, ogersko vino, ogerska moka itd. jihovim pači ceno in ovira, ali celo zabranjuje dobro prodavanje pridelkov! Ali tudi na Ogerskem začenjajo čutiti nepovoljni upliv železnice in parobrodov. Kajti s pomočjo teh dovažajo Rumuni, Rusi in celo Amerikanci veliko več, in boljše zrnja, ki je mnogo bolj po ceni, na evropske sejmove in tržišča in tako spodrivajo avstrijsko ogersko zrnje čedalje bolj. Vsled tega morajo naši pridelki na ceni zgubiti in še tedaj težko kupca dobiti. Temu popolnem v okom priti ni mogoče. Ali bodi nasledki za nas se dajo znatno zmanjšati po razumnih ministrib. Sredstev imajo veliko na razpolaganje; tujemu blagu je treba naložiti primerno visoko colnino, domačim pridelkom se morajo tarife na železnicah vsem jednako znižati. Napake, kakoršne so sedaj pri tarifah, bi se ne smele trpeti. Tako n. pr. dobili so ogerski zrnski trgovci posebno in zelo znižane tarife za pošiljatve v Švicarsko,